

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Tsiiviilasjad](#) > [Millise Riigi Kohus On Pädev Kohtuasjaga Tegelema?](#) Lithuania

Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Kohtute seaduse (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) artikliga 12 on kehtestatud ühtne kohtusüsteem, mis koosneb üldpädevusega kohtutest ja eripädevusega kohtutest.

Üldpädevusega kohtud (esimese astme kohtud, nii piirkonna- kui ka ringkonnakohtud) menetlevad kõiki tsiviilasju, mis hõlmavad tsiviil-, perekonna- ja töösuhete, intellektuaalomandi-, pankroti- ja restruktureerimisasju või muude eraõiguslike suhetega seotud või nendest tulenevaid vaidlusi; need kohtud menetlevad asju ka erakorralise kohtumenetluse korras ning vaatavad läbi taotlusi välisriigi kohtute ja vahekohtute otsuste tunnustamiseks ja täitmiseks Leedu Vabariigis (tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Civilinio proceso kodeksas*) artikkel 22).

Erikohtud, näiteks halduskohtud (ringkondlikud halduskohtud), lahendavad avalik-õiguslikest suhetest tulenevaid haldusvaidlusi.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Hageja võib esitada hagi enda valitud kohtule järgmistel tingimustel:

- kostja vastu, kelle elukoht on teadmata, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi;
- kostja vastu, kellel puudub elukoht Leedu Vabariigis, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi Leedu Vabariigis;
- hagi elatise määramiseks ja isaduse tuvastamiseks võib esitada hageja elukoha järgi;
- hagi inimesele tekitatud tervisekahju, sealhulgas surma hüvitamiseks võib esitada hageja elukoha või kahju tekkimise koha järgi;
- isikule tekitatud varakahju hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha (registreeritud asukoha) või kahju tekkimise koha järgi;
- hagi õigusvastase süüdimõistva kohtuotsuse, ebaseadusliku vahi all pidamise, ebaseadusliku vahi alla võtmise, õiguslike piirangute ebaseadusliku kohaldamise või ebaseadusliku halduskaristuse (vahistamine) tekitatud kahju hüvitamiseks, sealhulgas sellise kahju hüvitamiseks, mis tuleneb kohtuniku või kohtu õigusvastasest tegevusest tsiviilasja menetlemisel, võib esitada hageja elukoha järgi;
- hagi seoses kokkuleppe või lepinguga, milles täpsustatakse selle täitmise koht, võib esitada ka kokkuleppes/lepingus nimetatud täitmiskoha järgi;

- eestkostja, hooldaja või varahalduri tegevusega seotud hagi võib esitada ka eestkostja, hooldaja või varahalduri elukoha (registreeritud asukoha) järgi;
- tarbijalepingutega seotud hagi võib esitada ka tarbija elukoha järgi;
- juriidilise isiku filiaali tegevust puudutava hagi võib esitada ka selle filiaali registreeritud asukoha järgi;
- nõude hüvitada kahju, mis tuleneb veesõidukite kokkupõrkest, ning merel toimunud abistamis- ja päästetööde kulude hüvitamise nõude, sealhulgas nõude kõikidel muudel juhtudel, kui vaidlus tuleneb meretranspordiga seotud õiguslikest suhetest, võib esitada ka kostja veesõiduki asukoha või registreerimissadama järgi.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Tsiviilasju menetlevad esimese astme kohtutena piirkonna- ja ringkonna kohtud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 25).

Kõnealusel seadustikus sätestatud üldreegli kohaselt menetlevad piirkonna kohtud kõiki tsiviilasju. Üldreeglit sätestatud erandi kohaselt kuuluvad teatavad asjad siiski ringkonna kohtute pädevusse või Vilniuse ringkonna kohtu ainupädevusse.

See sõltub vaidlusaluse nõude väärtusest, kusjuures ringkonna kohtud menetlevad üle 150 000 Leedu liti suuruse nõudega tsiviilasju, välja arvatud perekonna- ja töösuhteid puudutavad kohtuasjad ning mittevahalise kahju hüvitamisega seotud asjad.

Kohtualluvus sõltub ka muudest teguritest peale vaidlusaluse nõude.

Ringkonna kohtud menetlevad esimese astme kohtutena ka järgmisi tsiviilasju:

autoriõigustega seotud mittevahalise õigussuhteid puudutavad asjad;

riigihangetega seotud õigussuhteid puudutavad asjad;

pankroti või restruktureerimisega seotud asjad, välja arvatud füüsilise isiku pankrotiga seotud asjad;

kohtuasjad, mille üks pool on välisriik;

aktsiate (osade, kaasosade) sündmüügi nõuded;

juriidilise isiku tegevuse uurimise nõuded;

kehtivate patsiendiõiguste rikkumisest tuleneva vahalise ja mittevahalise kahju hüvitamisega seotud asjad;

9) muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt pädevad esimeses astmes lahendada ringkonna kohtud.

Vilniuse ringkonna kohtul on esimese astme kohtuna ainupädevus järgmistes tsiviilasjades:

patendiseaduses (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) osutatud vaidlused;

kaubamärgiseaduses (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) osutatud vaidlused;

Leedu Vabariigis elava Leedu kodaniku lapsendamist puudutavad kohtuasjad, kui lapsendamise taotlejad on teise riigi kodanikud;

muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt esimeses astmes ainupädev lahendada Vilniuse ringkonnakohus.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Hagi esitatakse kostja elukoha järgsele kohtule. Hagi juriidilise isiku vastu esitatakse selle juriidilise isiku

äriregistrisse kantud asukoha järgsele kohtule. Kui kostja on riik või kohalik omavalitsus, esitatakse hagi riiki või kohalikku omavalitsust esindava asutuse asukoha järgsele kohtule.

2.2.2 Erandid

Hagejal on õigus valida mitme kohtu vahel, kellel on asjaomase kohtuasja menetlemise pädevus.

Pooled võivad ka kokku leppida, millisele kohtule tuleks haginõue esitada. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 32 on sätestatud, et pooled võivad oma kohtuasja territoriaalset kohtualluvust vastastikusel kokkuleppel muuta, kuid poolte kokkuleppel ei saa muuta kohtualluvust, mis on kindlaks määratud kohtu ainupädevuse või hagi eseme alusel.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 30 võib hageja valida kohtute vahel järgmistel juhtudel:

kostja vastu, kelle elukoht on teadmata, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi;

kostja vastu, kellel puudub elukoht Leedu Vabariigis, võib esitada hagi tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi Leedu Vabariigis;

juriidilise isiku filiaali tegevust puudutava hagi võib esitada ka selle filiaali registrijärgse asukoha järgi;

hagi elatise määramiseks ja isaduse tuvastamiseks võib esitada ka hageja elukoha järgi;

hagi inimesele tekitatud tervisekahju, sealhulgas surma hüvitamiseks võib esitada hageja elukoha või kahju tekkimise koha järgi;

isikule tekitatud varakahju hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha (registrijärgse asukoha) või kahju tekkimise koha järgi;

hagi õigusvastase süüdimõistva kohtuotsuse, ebaseadusliku vahi all pidamise, ebaseadusliku vahi alla võtmise, õiguslike piirangute ebaseadusliku kohaldamise või ebaseadusliku halduskaristuse (vahistamine) tekitatud kahju hüvitamiseks, sealhulgas sellise kahju hüvitamiseks, mis tuleneb kohtuniku või kohtu õigusvastasest tegevusest tsiviilasja menetlemisel, võib esitada hageja elukoha järgi;

nõude hüvitada kahju, mis tuleneb veesõidukite kokkupõrkest, ning merel toimunud abistamis- ja päästetööde kulude hüvitamise nõude, sealhulgas nõude kõikidel muudel juhtudel, kui vaidlus tekib meretranspordiga seotud õiguslikest suhetest, võib esitada kostja veesõiduki asukoha või registreerimissadama järgi;

hagi seoses kokkuleppe või lepinguga, milles täpsustatakse selle täitmise koht, võib esitada ka kokkuleppes/lepingus nimetatud täitmiskoha järgi;

eestkostja, hooldaja või varahalduri tegevusega seotud hagi võib esitada ka eestkostja, hooldaja või varahalduri elukoha (registrijärgse asukoha) järgi;

tarbijalepingutega seotud hagi võib esitada ka tarbija elukoha järgi.

Lisaks võib hagi mitme kostja vastu, kes elavad või asuvad eri kohtades, esitada hageja valikul ühe kostja elukoha või registrijärgse asukoha järgi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 33 lõige 1).

Hagi seoses kokkuleppe või lepinguga, milles täpsustatakse selle täitmise koht, võib esitada hageja valikul kostja elukoha või registrijärgse asukoha või kokkuleppes/lepingus nimetatud täitmiskoha järgi. Tarbijalepingutega seotud hagi võib esitada kostja või tarbija elukoha või registrijärgse asukoha järgi.

Hagi elatise määramiseks võib esitada hageja valikul kostja või hageja elukoha või registrijärgse asukoha järgi.

Tsiviilhagi kuriteoga tekitatud kahju hüvitamiseks võib esitada selleks, et see vaadataks läbi vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohtualluvuse eeskirjadele, kui kahjunõuet ei ole esitatud ega lahendatud

kriminaalasja arutamise raames.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 31 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud järgmised erandid territoriaalse kohtualluvuse üldreeglist, mis on kohtumenetluse algatanud hagejale siduvad:

nõuded, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, kinnisasja kasutamist (välja arvatud abikaasade varasuhte lõpetamise nõue abielulahutuse korral) ja kinnisasja arestimise tühistamist, kuuluvad selle kohtu pädevusse, mille tööpiirkonnas asjaomane kinnisasi või selle peamine osa asub;

pärandaja võlausaldajate nõuded, mis on esitatud enne seda, kui pärijad on pärandvara vastu võtnud, kuuluvad selle kohtu pädevusse, mille tööpiirkonnas asjaomane pärandvara või selle peamine osa asub.

Tuleb ka märkida, et Leedu Vabariigi tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 33 lõigete 2–4 kohaselt kohaldatakse järgmisi põhimõtteid.

Vastuhagi tuleb selle kohtualluvusest olenemata esitada esialgset hagi menetlenud kohtule. Kui nõude väärtus suureneb, selle eset muudetakse või vastuhagi esitamine muudab kohtuasja kohtualluvust, mis on kindlaks määratud kohtuasja esemega, peab esialgset hagi menetlenud kohus tegema otsuse kõikides hagiga (ja vastuhagiga) seotud küsimustes ning lahendama kogu asja sisuliselt.

Kui mõni hageja nõuetest tuleb esitada ainupädevuse eeskirjade kohaselt, tuleb kogu hagi esitada nende eeskirjade kohaselt.

Kui mõni hageja nõuetest kuulub ringkonnakohtu pädevusse, peab ringkonnakohus kogu hagi läbi vaatama.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Pooled võivad muuta kohtuasja territoriaalset kohtualluvust kirjaliku vastastikuse kokkuleppega. Kuid pooled ei või sellise kokkuleppega muuta kohtualluvust, mis on kindlaks määratud kohtu ainupädevuse või hagi eseme järgi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 32).

Kostja osalemine võib erandkorras õigustada kohtuasja menetlemise pädevust.

Kohus võib asja üle anda teisele kohtule, kui kostja, kelle elukoht ei olnud teada, palub asja üle anda tema elukoha järgsele kohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 34 lõike 2 punkt 2).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Leedu Vabariigis tegutsevad erihalduskohtud ei menetle tsiviil-, kaubandus- või perekonnaasju. Nad lahendavad õiguslikest haldussuhetest tulenevaid vaidlusi.

■ Viimati uuendatud: 21/10/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.